

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף כח

למדנו אתמול כמה דעות בשיעור הזמן של מציאת הגט לאלתר

איתמר רב יהודה אמר וכו' הלכה: כמאן דאמר ששיעור הזמן לאלתר הוא שלא שהה אדם שם. ואילו רב יצחק בר שמואל אמר שהלכה כמ"ד שלא עבר אדם שם.

קושיא: לימא מר הלכה כמר: מדוע הם לא אמרו את שם התנא שכמותו ההלכה כדרך האמוראים, אלא אמרו מהי ההלכה?

תירוץ: משום דאפכי להו: משום שיש שהופכים את שמות התנאים, ואם הם היו אומרים שהלכה כמ"ד פלוני לא היה ידוע למה כוונתם.

חמת קטנה = שק עור קטן. **טליקא דסבי** = שק עור של זקנים.

משנה: המביא גט: שליח שהביא גט ממדינת הים והניח את הבעל כשהוא זקן או חולה, נותן את הגט לאשה בחזקת שבעלה חי ולא חוששים שמא מת ובטלה שליחותו, לפי שאנו מעמידם דבר על חזקתו וכשהבעל עשה אותו שליח הוא היה חי ולכן כעת הוא בחזקת חי.

השולח חטאתו ממדינת הים: מקריבים את אותה בחזקת שהוא חי, ולא חוששים שמא הוא מת ועליה למות כדין חטאת שמתו בעליה.

גמרא: לגבורות: לגיל שמונים.

וחולה: כלומר דברי המשנה 'או חולה' הכוונה לחולה דווקא ולא לגוסס.

כיון דאיפליג איפליג: כיון שהאריך ימים יותר מדרך העולם שהגיע לגיל מאה, הרי הוא אינו ככל בני האדם להיות קרוב למות, אבל מי שהגיע לגיל שמונים ואחת עד תשעים הרי הוא קרוב למות.

רמי ליה אביי לרבה: למדנו במשנתנו - שליח שהביא גט ממדינת הים והניח את הבעל כשהוא זקן או חולה, נותן את הגט לאשה בחזקת שבעלה חי, ולא חוששים

(המשך בדף הבא ↓)

שמא מת. ולעומת זאת למדנו בברייתא - כהן שאמר לאשתו 'הרי זה גיטך שעה אחת לפני מיתתי' אסורה לאכול בתרומה מיד, לפי שבכל רגע יש לחשוש שמא ימות (= היא מותרת לאכול בתרומה רק מחמתו), וא"כ רואים שכן חוששים למיתה.

תירוץ: א"ל: וכי אתה מקשה מתרומה על גיטין? לגבי תרומה היא יכולה לאכול חולין, אבל לגבי גיטין אם נחשוש למיתה אף אחד לא יוכל לשלוח גט לאשתו ממדינת הים ונמצא שאתה משאיר אותן עגונות.

קושיא: ורמי תרומה אתרומה: למדנו במשנתנו - בת ישראל הנשואה לכהן... אוכל בתרומה בחזקת שבעלה חי, ולא חוששים שמא מת. ולעומת זאת למדנו בברייתא (הנ"ל) - כהן שאמר לאשתו 'הרי זה גיטך שעה אחת לפני מיתתי' אסורה לאכול בתרומה מיד, וא"כ רואים שכן חוששים למיתה.

רב אדא בריה דרב יצחק מתרץ: באמת לא חוששים למיתה, אלא שלגבי כהן שנתן לאשתו גט הרי הוא אסר אותה בתרומה שעה אחת לפני מיתתו, ובכל רגע יש לחשוש שמא זה הרגע שלפני המיתה.

תירוצו של רב אדא בריה דרב יצחק הוא תירוץ דחוק, לפי שאם באמת לא חוששים למיתה מדוע שנחשוש שהוא ימות ראשון, אולי היא תמות ראשונה ולעולם לא יהיה כאן גט. ולכן רב פפא מקשה:

ממאי דאיהו מיית ברישא וכו': מנין שהוא ימות ראשון אולי היא תמות ראשונה?

אלא אמר אביי: הברייתא היא כשיטת רבי מאיר שלא חושש למיתה ואילו משנתנו היא כדעת רבי יהודה החושש למיתה, וכפי שלמדנו בברייתא - הלוקח יין מהכותים (= לפני שגזרו לאסור את יינם משום יין נסך, וסתם כותים אינם מפרישים תרומות ומעשרות), ואין לו כלים כדי להפריש לתוכם את התרומות והמעשרות, יכול להפריש בצורה הזו: אומר 'שני לוגין שאני עתיד להפריש תרומה מתוך מאה הלוגין שבכלי הרי הן תרומה גדולה' (= ובכך חל על שני הלוגין שם של 'תרומה גדולה'), והנשאר מהמאה לוגין יתחלק למאה חלקים שווים, עשרה חלקים מתוכם יהיו מעשר ראשון ותשעה חלקים מתוכם (= עשירית מתשעים החלקים הנותרים) יהיו מעשר שני. ואח"כ הוא מחלל את המעשר שני על מעות ומותר לו לשתות את היין מיד (= לפני שהפריש בפועל את התרומות והמעשרות), ולאחר זמן יפריש אותם מהחבית ואז יתברר למפרע שהיין המופרש הוא תרומה ומעשר. זו דעת רבי מאיר,

לפי שאינו חושש שמא יבקע הנוד. ולדעת רבי יהודה (ורבי יוסי ורבי שמעון) אסור לעשות כן, לפי שיש לחשוש שמא יבקע הנוד של היין לפני שיפריש, ונמצא שהוא שטה טבל.

רבא אמר: רבא מתרץ באופן אחר את הסתירה בין משנתנו לכרייתא, שמא כבר מת לא חוששים, שמא ימות חוששים. ביאור: לגבי כהן שהלך למדינת הים אנו לא חוששים שמא כבר מת ואשתו אסורה בתרומה, לפי שאנחנו יודעים שהוא היה חי ואנחנו מעמידים אותו בחזקת שנשאר חי ולכן מותר לאשתו להמשיך לאכול בתרומה, אבל מי שנתן גט לאשתו שיחול שעה אחת לפני מיתתו אנו חוששים שמא ימות בשעה הקרובה וכעת זו שעה אחת לפני מיתתו, לפי שאין לאדם חזקה שלא ימות בעתיד, ולכן אסורה לאכול בתרומה מיד.

רב אדא בר מתנה מקשה לרבא: לשיטתך לדעת כולם חוששים שמא ימות בעתיד, וא"כ מדוע לגבי נוד ר"מ חולק וסובר שלא חוששים שמא יבקע הנוד, והרי שמא יבקע הנוד בעתיד הוא אותו חשש שמא ימות בעתיד.

רב יהודה מדסקרתא מתרץ: אפשר למסור את הנוד לשומר שישמור עליו שלא יבקע, ואין זה דומה לחשש שמא ימות (שהרי אי אפשר לשמור על אדם שלא ימות).

רב משרשיא מקשה: והרי גם על השומר צריך לשמור שמא יפשע ולא ישמור טוב, כלומר אי אפשר לסמוך עליו שלא יבקע הנוד.

אלא אמר רבא: שמא כבר מת לדעת כולם לא חוששים (כנ"ל), אבל שמא ימות זו מחלוקת תנאים האם חוששים או לא, ולדעת ר"מ לא חוששים שמא ימות, ונמצא שמשנתנו היא לדעת כולם ולכן לא חוששים שמא מת, אבל הברייתא היא כדעת רבי יהודה ולכן חוששים בכל רגע שמא זה שעה אחת לפני מיתתו, אבל לדעת ר"מ לא חוששים.

למדנו במשנתנו - השולח קרבן חטאת מחו"ל מקריבים אותו בחזקת שהבעלים קיים.

קושיא: **והא בעיא סמיכה:** והרי הבעלים של הקרבן צריך לעשות סמיכה על הקרבן (= לסמוך את שתי ידיו על ראש הקרבן ולהתוודות)?

תירוץ: בקרבן נשים: מדובר באשה ששלחה קרבן חטאת, ואשה אינה סומכת.

בחטאת העוף: מדובר בקרבן חטאת העוף, ובעוף אין סמיכה.

המשנה נקטה שלוש מקרים של חזקת חיים: א. המביא גט של זקן או חולה. ב. אשת כהן שהלך למדינת הים. ג. השולח קרבן חטאת מחו"ל.

וצריכא: את שלושת המקרים. אם היה כתוב רק גט - היינו חושבים שדוקא שם סומכים על החזקה כי אין אפשרות אחרת שהרי תשאר האשה עגונה. וגם בתרומה - יש מקרים שאין אפשרות אחרת כגון אשת כהן ענייה שאין לה מה לאכול מלבד לקבל תרומה.

משנה: על עיר שהקיפוח כרכום: שהקיף אותה מצור של חייל האויב, אבל עדיין לא כבש אותה - המתגרר בה נחשב 'בחזקת חי'.

על הספינה המטורפת בים: ועדיין לא טבעה - הנמצא בספינה בחזקת חי.

על היוצא לידון: להישפט על עבירה שעונשה מוות ועדיין לא נחתם דינו להריגה - הוא בחזקת חי.

נותני עליהן חומרי חיים וחומרי מתים: מחמירים עליהם לשני הכיוונים. ולכן בת ישראל הנשואה לכהן לא תאכל בתרומה שמא בעלה מת, וכן בת כהן הנשואה לישראל לא תאכל בתרומה שמא בעלה חי (כי רק אם בעלה מת היא חוזרת לאכול בתרומה).

גמרא: אמר רב יוסף לא שנו: מה שאמרה המשנה שהיוצא ליהרג נותנים עליו גם 'חומרי חיים' שמא הוא נשאר בחיים - כל זה בכית דין של ישראל, שגם לאחר שנגמר הדין אם פתאום מוצאים זכות לנאשם מחזירים אותו. אבל בכית דין של גויים ברגע שנגמר דינו בטוח שהוא יהרג, ואין מקום לחשוש שמא הוא בחיים ולהחמיר עליה.

קושיא: א"ל אביי: גם בכית דין של גויים אפשר להינצל על ידי נתינת שוחד.

תירוץ: אמר ליה: כל זה קודם שנחתם הפסק דין (= פורסי שנמג), אבל לאחר פסק הדין שוחד לא יעזור.

מיתבי כל מקום שיעמדו שניים וכו': אם הגיעו שני עדים ומעידים על איש פלוני שנגמר דינו בבית דין פלוני למיתה, ופלוני ופלוני היו העדים שהעידו עליו שם, והוא ברח מהעונש - הרי זה יהרג. והרי אם בבית דין של ישראל חוששים שמא מצאו לו זכות, למה כאן לא חוששים שמא מצאו לו זכות?

תירוץ: **דלמא בורח שאני:** מכיון שהוא ברח מסתבר שלא מצאו לו זכות, אחרת הוא לא היה בורח (מאירי).

ת"ש שמע מבית דין של ישראל: אם בא אדם ומעיד ששמע מבית דין שאמרו על אדם פלוני שמת בכיפה (= ב"ד הכניסו אותו לצינוק וגרמו לו למות מאליו) או שהוא נהרג באחת מד' מיתות ב"ד - משיאין את אשת המת על פי עדותו. אבל אם הוא שמע זאת מגויים הממונים על הוצאה להורג של המלכות - לא סומכים עליהם ולא משיאין את האשה.

מאי מת ומאי נהרג?: אם הכוונה שהוא שמע מהבית דין שהאדם כבר מת או נהרג בפועל - אם כן מדוע כששמע מהממונים הגויים שהוא מת או נהרג לא מאמינים להם? והרי יש דין ש'גוי מסיח לפי תומו נאמן' (כלומר כשהוא מספר דבר בלי כוונה למטרה מסוימת - מאמינים לו).

אלא בהכרח שהעדויות של הגויים היתה לא על מיתה בפועל, אלא על אדם שיצא משפטו ונגזר דינו למיתה או להריגה, ולכן לא ברור לנו שלבסוף הוא מת. ואם כן גם לגבי בית דין ישראל מדובר שהם אמרו שהאיש נפסק משפטו למות או ליהרג. וקשה: אם כן מדוע משיאין את אשתו, והרי יש לחשוש שמא מצאו לו אחר כך זכות?

תירוץ: **לעולם מת ממש:** באמת מדובר שהעדויות היתה שהאדם מת בפועל. ולכן כשהיא נאמרת מישראלים משיאין אשה על פי זה. אבל כשהיא נאמרת מגויים לא מאמינים להם כי 'אין זה מסיח לפי תומו', משום שכאן יש להם שייכות בסיפור - להתפאר שהם הרגו יהודי, ולכן הם משקרים ואומרים שהוא כבר נהרג, אפילו שבאמת רק יצא משפטו להריגה ועדיין לא הרגו אותו.